

Waarde Professor Jorens,
Mijnheer de staatssecretaris,
Geachte heer Directeur,
Geachte aanwezigen,

Als Secretaris-generaal van de Benelux ben ik zeer vereerd hier aanwezig te mogen zijn bij de installatie van het International Research Institute on Social Fraude, ofwel IRIS. Net als u, geloof ik in de kracht van kennis en samenwerking om sociale fraude te voorkomen en te bestrijden. IRIS zal in de toekomst dan ook zeker zijn waarde bewijzen.

Ook de Benelux biedt op het domein van fraudebestrijding een zeer grote toegevoegde waarde. Maar daar kom ik zo meteen op terug. Sta mij toe kort enkele woorden te zeggen over die Benelux-samenwerking die actiever en actueler is dan ooit.

En ja, dames en heren, de Benelux is nog steeds springlevend.

Wat begon als een douane-unie mondde in 1958 uit in een economische unie tussen drie landen. Zo namen de drie partners het voortouw in de allereerste stappen naar Europese integratie, met enkele opvallende resultaten zoals het vrij verkeer van kapitaal en personen dat nu een evidentie is. Ook het Akkoord van Schengen uit 1985, waarbij de Benelux, Duitsland en Frankrijk besloten grensformaliteiten te schrappen, was een succesnummer. In 1999 werd het door de hele EU overgenomen. In 2000 volgde het Akkoord van Senningen (het zogenaamde politie-verdrag) waarbij de politie nu niet meer bij de grens moet stoppen als ze een crimineel achtervolgen.

U ziet dat een groter wordende EU de Benelux niet overbodig maakte want drie landen die samen optrekken krijgen meer voor elkaar dan één. Ze staan

ook sterker. Tegelijkertijd kan de EU-besluitvorming alleen maar een positieve impuls krijgen door goede regionale samenwerking.

De successen die ik zonet aanhaalde, en er zijn er veel meer uiteraard, hebben we te danken aan de unieke karakteristieken van een pragmatische en flexibele samenwerking die eigen is aan de Benelux. Het Secretariaat-Generaal van Benelux te Brussel heeft een jarenlange expertise opgebouwd, kent de structuren en cultuurverschillen van drie landen door en door, is onpartijdig en kan mensen rond de tafel brengen om samen resultaten te boeken.

De beste PR gebeurt door de acties van anderen. Met name het feit dat onze regeringsleiders ook overtuigd zijn van het nut van onze samenwerking, want in juni 2008 ondertekenden ze een nieuw Benelux Verdrag dat recent door alle parlementen werd geratificeerd en duidelijk de doelstellingen van de samenwerking van onze landen omschrijft via een gemeenschappelijke werkprogramma dat de focus legt op drie kernthema's waar dagelijks rond gewerkt wordt: interne markt & economische unie, duurzame ontwikkeling en justitie & binnenlandse zaken. Met twee duidelijke objectieven gaan wij de toekomst tegemoet: de grensoverschrijdende samenwerking stimuleren en onze rol als proeftuin voor Europa versterken.

Op het vlak van de strijd tegen de grootschalige fiscale fraude hebben Luxemburg, Nederland en België de voordelen van intensieve samenwerking reeds ontdekt. De Benelux was de voorloper van het vrij verkeer van goederen, diensten en personen. Het vrije verkeer zette echter de deur ook open voor allerlei grensoverschrijdende frauduleuze praktijken, die de landen individueel niet konden bestrijden. Het bilaterale kader volstaat niet meer. Multilaterale aanpak is nodig maar de EU is soms te complex om op korte termijn resultaten te boeken.

In 2000 startte de gezamenlijke aanpak van de fiscale fraude. De resultaten van de gezamenlijke fraudebestrijding zijn verbluffend. Enkel en alleen door de samenwerking en informatieuitwisseling in de sector van minerale olieën bijvoorbeeld werd tussen 2000 en 2007 voor bijna tweehonderd miljoen euro aan fraude ingedijkt. De vrijwillige samenwerking tussen petroleummaatschappijen en de fiscale autoriteiten van de Benelux-landen kenden een uitzonderlijk succes. Via een geautomatiseerd informatie-uitwisselingssysteem (het Parallel Warning System) houden de autoriteiten deze oliestromen in de gaten. De strijd tegen fraude beperkt zich echter niet tot de petroleumsector. De zwendel in bijvoorbeeld de telecom-, automobiel- of vastgoedsector of met managementvennootschappen staat ook op de agenda.

Tussen de Benelux-landen werd in 2008 een snel informatie-uitwisselingsysteem ingesteld om de btw-ontduiking bij de aankoop van een wagen over de grens te verhinderen, het zgn. AUTOCANET. Dit systeem werd ondertussen uitgebreid naar de andere lidstaten van de Europese Unie en monde uit in Eurofisc. Een Belgisch ambtenaar die Autocanet ontwikkeld heeft binnen de Benelux-samenwerking is nu voorzitter van Eurofisc. Daarmee heeft de Benelux nogmaals een voorbeeldige rol gespeeld als proeftuin van Europa.

Op het Secretariaat-generaal vergadert tweemaal per jaar de Centrale Groep Fraude met de hoge ambtenaren die sturing geven aan de samenwerking. Zij leggen de actieplannen vast. Werkgroepen met gespecialiseerde ambtenaren werken dit uit. De schatkist van onze drie landen heeft dankzij deze samenwerking reeds vele miljoenen euro's ontdoken gelden kunnen recupereren. Fraudemechanismen worden ontmoedigd.

Het nieuwe Benelux Unie Verdrag dat in 2008 werd ondertekend door de drie Benelux-landen en de Gemeenschappen en Gewesten in België geeft de Unie uitdrukkelijk de bevoegdheid voor de fraudebestrijding.

Vorig jaar op 1 maart 2010 was er een werkoverleg tussen Staatssecretaris Carl Devlies en het Secretariaat-generaal Benelux. De Staatssecretaris heeft daarbij toelichting gegeven bij de gecoördineerde aanpak van de fiscale en sociale fraude zoals deze sinds kort in België gebeurt. De Staatssecretaris heeft hierbij de aanzet gegeven tot de grensoverschrijdende aanpak van sociale fraude in Benelux-verband.

Als Secretariaat-generaal hebben wij deze suggestie opgepakt en werd het thema in het Jaarplan 2011 opgenomen. Wij zijn daarom ook in staat om een antwoord te geven aan de Staatssecretaris op zijn oproep die hij vandaag tijdens deze zitting gelanceerd heeft. Met het mandaat dat het Comité van Ministers ons ondertussen verleend heeft zijn wij aan de verkenning bezig om deskundigen uit de drie landen bijeen te brengen, en de samenwerkingsmogelijkheden te inventariseren. Wij zullen in het najaar een Benelux-werkgroep samenbrengen om tot een actieplan te komen. Het ontwerp van MoU dat de Staatssecretaris ter tafel legt zullen wij graag aan de partnerlanden voorleggen. Het lijkt ons een uitstekende basis om tot een intergouvernementele samenwerking te komen op Benelux-vlak. De governance-ervaring die we met de fiscale fraude hebben zullen we er graag inbrengen. Onze ervaring met de politiesamenwerking binnen Benelux en de grensoverschrijdende patrouilles kan zo bijvoorbeeld een inspiratiebron zijn voor sociale inspecties over de grens.

De Benelux komt steeds meer in de focus van onze regeringen. De Europese Unie met zijn 27 lidstaten is een politiek uitzonderlijk belangrijk project om vrede en veiligheid te waarborgen in Europa. Maar Europa moet ambitie hebben. Voor de verdieping van de Europese samenwerking zitten de Benelux-landen in de cockpit. Indien ze samenwerken.

Het initiatief van de Staatssecretaris is daarom een primeur. De bestrijding van de sociale fraude is tot op heden een nationaal en hoogstens een bilateraal gegeven geweest. Het is nu tijd dit naar een hoger plan te tillen, namelijk naar een multilaterale aanpak in onze Benelux-proeftuin. Bij de uitvoering hiervan hoop ik ook een beroep te mogen doen op de kennis zoals deze vergaard zal worden door IRIS. Ik eindig dan ook waar ik begonnen ben: voldoende kennis en goede samenwerking vormen twee essentiële factoren om de sociale fraude te kunnen voorkomen en bestrijden.

Tenslotte feliciteer ik professor Jorens met de opening van IRIS en kijk ik uit naar goede relaties tussen IRIS en de Secretariaat-generaal.

* * *